

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เอกสารเป็นหลักฐานสำคัญยิ่งในการพิจารณาคดีและการสอบสวน ทั้งนี้ไม่ว่าจะบัญญัติ อยู่ในกฎหมายสารบัญญัติ หรือกฎหมายวิธีสบัญญัติ เอกสารย่อมสามารถนำมาพิสูจน์ความบริสุทธิ์หรือ ความผิดของจำเลยในศาลได้ เอกสารจึงได้ชื่อว่าเป็น "พยานหลักฐานที่ดีที่สุด" (Best of Evidence) เพราะมีความแน่นอน ปรากฏข้อความได้เด่นชัด โดยเฉพาะคำว่า "เอกสาร" กฎหมายนิยามไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 1 (7) ว่า "หมายความว่าจะกระดาษหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งทำให้ปรากฏความหมายด้วยอักษร ตัวเลข พังหรือ แผนแบบอย่างอื่นจะเป็นโดยวิธีพิมพ์ ถ่ายภาพหรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น" จากนิยามนี้ประกอบกับคุณธรรมทางกฎหมาย ของความผิดฐานปลอมเอกสาร คือ ความมั่นคงและความเชื่อถือในทางพยานหลักฐาน ดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ส่วนประกอบหรือสาระสำคัญของเอกสารมีอยู่ 4 ประการ คือ

1. เอกสารเป็นสิ่งที่แสดงออกแห่งเจตนา
2. เอกสารเป็นสิ่งที่มีการรูปร่าง
3. เอกสารต้องเป็นสิ่งที่มีความหมายในทางกฎหมาย
4. เอกสารนั้นต้องแสดงถึงผู้ออก หรือทำเอกสารนั้น

นอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่า เอกสารจึงเป็นหลักฐานสำคัญที่เกี่ยวกับความเชื่อถือ และความมั่นคงความเกี่ยวพันกันระหว่างเอกชนด้วยกัน หรือระหว่างเอกชนกับรัฐ เกี่ยวกับการแสดงออกซึ่งความหมายในรูปของหนังสือ สัญญา หรือข้อเขียนต่าง ๆ ซึ่งจะต้องนำออกแสดงในเมื่อมีข้อพิพาท ถ้าหลักฐานดังกล่าวถูกปลอมแปลงย่อมกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือ และความมั่นคงของเอกสารในการใช้เป็นหลักฐาน

การคุ้มครองเอกสาร อาจพิจารณาได้ 4 ทางคือ

1. ความแท้แห่งเอกสาร ซึ่งหมายความว่า ขึ้นอยู่กับว่าผู้ทำเอกสารนั้นเป็นผู้ทำที่แท้จริงหรือไม่
2. ความจริงแห่งเอกสาร กล่าวคือ เนื้อหาถูกต้องหรือไม่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องของเอกสารราชการ
3. การใช้เอกสารและ
4. ความปลอดภัยแห่งเอกสาร¹

ด้วยเหตุนี้ความหมายของคำว่า "เอกสาร" ในปัจจุบันที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอาญามีลักษณะแสดงออกถึงคุณสมบัติพิเศษบางประการที่มุ่งคุ้มครองเอกสารดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 จึงได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับเอกสารไว้ชัดเจน และยังมีบทนิยามของคำว่า "เอกสาร" ในการเชื่อมโยงคาบเกี่ยวกับความรับผิดทางอาญาของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเอกสารด้วย

ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับ "ความหมายทางอาญาของคำว่าเอกสาร" จึงเป็นวัตถุประสงค์แห่งการถูกระงับ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างความรับผิดในทางอาญาด้วยเช่นเดียวกับการวิจัย "ความหมายทางอาญาของคำว่าเอกสาร" นั้นเป็นขั้นตอนเบื้องต้นในการกำหนดขอบเขตความแน่ชัดถึง "ความหมายทางอาญาของคำว่าเอกสาร" ว่าครอบคลุมเพียงใด — อันจะนำไปสู่ผู้ใช้กฎหมายในการวินิจฉัยถึงความรับผิดทางอาญาเกี่ยวกับเอกสารเป็นความผิดชนิดหนึ่ง ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้บ่อยมาก และเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงอย่างหนึ่งในความผิดทั้งหลาย เพราะอาจจะกระทำโดยเป็นความลับ ตามชอบใจ ไม่ต้องใช้กำลังหรือเสียงภัยแต่อย่างใด การพิสูจน์ความแท้จริงของเอกสาร อาจมีความยากลำบาก และต้องใช้วิทยาการชั้นสูง บางครั้งอาจไม่แน่นอนที่ชี้ชัดว่า เป็นเอกสารที่แท้จริงที่สร้างขึ้นโดยบุคคลที่มีอำนาจ หรือเป็นเอกสารปลอม ซึ่งเป็นการ

¹ คณิต ฌ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532), หน้า 223.

กระทำของบุคคลที่ไม่มีอำนาจกระทำต่อเอกสารที่รับรู้แต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งมักเป็นความลับ จึงมีผลหลุดพ้นจากการลงโทษเพราะเหตุนี้กฎหมายของทุกประเทศ จึงกำหนดโทษไว้อย่างหนัก สำหรับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับเอกสาร

อย่างไรก็ตามวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีได้เจริญรุดหน้าไปมาก สังคมเริ่มเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมักจะเรียกกันว่ายุคไฮเทค (Hi-tech) ปัญหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีย่อมเข้ามาเกี่ยวข้องกับกฎหมาย โดยเฉพาะปัญหาที่กำลังวิจัยถึง "ความหมายทางอาญาของคำว่าเอกสาร" มีความหมายครอบคลุมถึงคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ (Computer Software) หรือไมก็คือ อุปกรณ์เครื่องเก็บข้อมูลได้แก่ เทปแม่เหล็ก (Magnetic Tape) จานแม่เหล็ก (Magnetic Disk) ดรัมแม่เหล็ก (Magnetic Drum) บัตรแม่เหล็ก (Magnetic Card) บัตรเจาะรู (Punched Cards) เทปกระดาษเจาะรู (Punched Paper Tape) ดิสเก็ตต์หรือจานฟลอปปี (Diskette หรือ Floppy Disk) ว่าเป็นเอกสารหรือไม่ ซึ่งเป็นปัญหาที่น่าวิเคราะห์วิจัยในเบื้องต้นไว้ หากมีปัญหาก่เกิดขึ้นก็สามารถหยิบยกขึ้นมาอ้างอิงสนับสนุนขึ้นได้ เนื่องจากกฎหมายย่อมต้องมีความทันตัวทันต่อเหตุการณ์ต่อสภาพสังคม เปลี่ยนไปไว้อันที่มนุษย์ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ได้ดีทั้งในวันนี้และวันหน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยวิทยานิพนธ์ มีดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาวิจัยว่าความหมายและหลักเกณฑ์ของคำว่า "เอกสาร" นั้นมีหลักเกณฑ์และความหมายใช้ในการปรับเข้ากับข้อเท็จจริง เพื่อวิเคราะห์ว่าเป็นเอกสารหรือไม่อย่างไร ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ในทุกวงการอาชญาที่เกี่ยวข้อกับเอกสาร ซึ่งใช้เป็นพยานหลักฐานและความถูกต้องแท้จริงของเอกสาร

2. เพื่อศึกษาวิจัยว่า "ความหมายทางอาญาของคำว่าเอกสาร" มีความเกี่ยวข้องกับความผิดฐานอื่น ๆ ไม่ว่าจะอยู่ในสาระบัญญัติ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 และวิธีสบัญญัติ เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งจะนำไปสู่ในการวิเคราะห์ปัญหาในลักษณะอื่น ๆ ด้วย

3. เพื่อหาข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการศึกษาและวิจัยในเรื่องนี้โดยเฉพาะ

ขอบเขตและวิธิตำเนินการวิจัย

โดยที่วิทยานิพนธ์เรื่อง "ความหมายทางอาญาของคำว่าเอกสาร" มีเนื้อหาสาระในการวิจัยในทางสาระบัญญัติ "ความหมายทางอาญาของคำว่าเอกสาร" ซึ่งบัญญัติไว้ในบทนิยามของประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 1 (7) เป็นมาตราหลักในการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ส่วนมาตราอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาสาระมีความสัมพันธ์ในฐานะที่ต้องผ่านความเป็นลักษณะความหมายของคำว่า "เอกสาร" เสียก่อน ซึ่งได้แก่เอกสารราชการ ตามมาตรา 1 (8) และเอกสารสิทธิ ตามมาตรา 1 (9) เป็นมาตราอันดับรองซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นวัตถุประสงค์แห่งการกระทำเป็นส่วนย่อยขององค์ประกอบภายนอกของความผิด และเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างความรับผิดชอบทางอาญาด้วยเช่นกัน

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะลำดับความคิดตามพื้นฐาน การจัดแบ่งเนื้อหาแต่ละบท จะมีส่วนสัมพันธ์หรือเกี่ยวเนื่องกันของแต่ละบท ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาของคำว่า "เอกสาร" เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย นอกจากนี้จะทำการศึกษาแนวทางของคำพิพากษาศาลฎีกา พร้อมทั้งความเห็นของนักกฎหมายและผู้วิจัยมาประกอบด้วย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จำเป็นที่ต้องศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ โดยเฉพาะระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) มีประเทศอังกฤษเป็นแม่แบบ จะทำการศึกษา หรือวิจัยวิเคราะห์ปัญหาของกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น

การศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์นี้ใช้วิธีการค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

ทฤษฎี และสมมติฐานในการศึกษาวิจัย

จากหลักการอันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในทางกฎหมายอาญาว่า บุคคลจะต้องรับโทษต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ หรือที่เรียกกันว่า "หลักไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดษไม่มีกฎหมาย" นั้น นำไปสู่หลักเกณฑ์ข้อหนึ่งในการบัญญัติกฎหมายว่า ถ้อยคำในกฎหมายต้องมีความชัดเจน แน่นนอน ในอันที่จะนำไปสู่การใช้ถ้อยคำ และการตีความกฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 1 (7) คำว่า "เอกสาร" ยังไม่อาจนำบทนิยามไปใช้บังคับให้ครอบคลุมถึงเทคโนโลยีโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์หรืออุปกรณ์เครื่องเก็บข้อมูลช่วยในอันนำไปสู่ปัญหากฎหมายที่กฎหมายอาญาของไทยไม่สามารถตามทันต่อเหตุการณ์ในปัญหาเทคโนโลยีที่กำลังรุดหน้าขึ้นไปถึงกรณีเกี่ยวกับการสื่อความหมายอันเกิดจากเทคโนโลยี ก้าวหน้าได้เพียงพอ การวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งที่จะค้นคว้ารวบรวมความหมายของคำว่า "เอกสาร" เพื่อนำมาใช้ในการ ตีความ เมื่อมีคดีความผิดอันมีเอกสารเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับลักษณะการสื่อความหมายตามวิชาการเทคโนโลยีสมัยใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้สามารถนำหลักเกณฑ์หรือความหมายทางอาญาของคำว่า "เอกสาร" ไปเชื่อมโยงกับความรับผิดทางอาญาของบุคคลว่า เข้าข่ายที่กฎหมายบัญญัติหรือไม่อย่างไร
2. สามารถนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ไปวิเคราะห์ปัญหาเพื่อพัฒนาในทางวิชาการและแนวทฤษฎีกฎหมายทั้งของไทยและต่างประเทศ
3. สามารถแก้ไขปัญหากฎหมายการวิเคราะห์ที่ได้โดยการวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ไปใช้ในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะชั้นตำรวจ ทนายความ อัยการ และผู้พิพากษา เพื่อหาหลักเกณฑ์ความถูกต้องและเป็นธรรมต่อบุคคลทุกฝ่ายให้เสมอภาคและเท่าเทียมกัน
4. เพื่อเป็นการสร้างความคิดของผู้ใช้กฎหมายทุกอาชีพที่เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญต่อความหมายทางอาญาของคำว่า "เอกสาร" ในการใช้กับปัญหาเทคโนโลยีที่กำลังรุดหน้าขึ้นไปทุกที ให้ทันสมัยต่อเหตุการณ์และใช้กฎหมายได้ดี